МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

ПОЛОЖЕННЯ

про випускну кваліфікаційну роботу в Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова

Введено в дію наказом ректора
№ _____ від . .2026 р.

Ректор _____Є.І.Трушляков

Миколаїв 2026

ЗМІСТ

1. Загальні положення 4

2. Тематика кваліфікаційної роботи 6

3. Керівництво кваліфікаційними роботами 6

4. Виконання кваліфікаційної роботи (проєкту) 7

5. Структура кваліфікаційної роботи та вимоги до її оформлення 8

6. Порядок захисту кваліфікаційних робіт 10

7. Оцінювання кваліфікаційних робіт 13

8. Прикінцеві положення 16

Додатки 17

Обговорено та схвалено на засіданні методичної ради НУК (протокол № ____ від _____ року) Положення про випускну кваліфікаційну роботу у Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова.

Затверджено Вченою Радою Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (протокол № від року)

Укладачі: А.В. Лабарткава; В.В. Савочкіна, В.В. Івата, Д.В. Котляр, А.Ю.Проскурін.

Миколаїв: Навчальний відділ НУК, 2026 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення «Про випускну кваліфікаційну роботу у Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова» (далі **Положення**) визначає організаційно-методичні засади підготовки та захисту кваліфікаційних робіт.

1.2. Це Положення розроблене відповідно до Законів України "Про освіту", "Про вищу освіту", Закону України "Про академічну доброчесність" № 4742-IX від 18.12.2025 р., Постанови КМУ № 44 від 12.01.2022 р., Національного стандарту України ДСТУ 3008:2015 «Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення», Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання», з урахуванням Положення про організацію освітнього процесу в НУК та нової 4-рівневої нормативної бази Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (далі – НУК, Університет): Кодексу академічної доброчесності та корпоративної культури НУК, Положення про академічну доброчесність та корпоративну культуру у НУК (далі – ПАкДч та КК), Політики доброчесного та відповідального використання технологій штучного інтелекту в НУК (далі – Політика), Положення про групу сприяння академічної доброчесності (далі – ПГСАкДч), Положення про Комісію з академічної доброчесності та корпоративної культури (далі – ПКзАкДч та КК) та Інструкції (Регламенту) з перевірки академічних текстів на наявність текстових збігів та декларування ШІ в НУК (далі – Інструкція). В тексті положення використано інформацію з відкритих ресурсів вітчизняних та закордонних закладів вищої освіти.

1.3. Випускна кваліфікаційна робота/проєкт (дипломна робота/проєкт) – це самостійне теоретико-прикладне дослідження, що виконується здобувачем вищої освіти за завершальному етапі навчання за освітнім ступенем:

Випускна кваліфікаційна робота – кваліфікаційне самостійне дослідження, що виконує студент при завершенні навчання за освітньою програмою; призначене для об’єктивної оцінки ступеня сформованості компетентностей в обраній сфері професійної діяльності, які закріплені у стандартах вищої освіти відповідного освітнього ступеня, містить висновки та пропозиції за результатами аналітичних і експериментальних досліджень, направлені на вирішення актуальної науково-практичної / суспільно важливої проблеми.

Випускний кваліфікаційний проект – кваліфікаційне самостійне дослідження, що виконує студент при завершенні навчання за освітньою програмою; призначене для об’єктивної оцінки ступеня сформованості компетентностей в обраній сфері професійної діяльності, які закріплені у стандартах вищої освіти відповідного освітнього ступеня, та містить інженерне / економічне / управлінське рішення, необхідне для реалізації проекту на основі застосування інженерних рішень (розрахунків) / програмних інформаційних продуктів тощо.

1.4. Виконання та допуск до захисту кваліфікаційної роботи здійснюються за умови обов'язкового попереднього підписання здобувачем вищої освіти та його науковим керівником **Єдиної Декларації про дотримання академічної доброчесності** (***додатки 1 та 2 до Кодексу академічної доброчесності та корпоративної культури Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова***).

1.5. Випускна кваліфікаційна робота (проєкт) містить результати дослідження стану вивчення проблеми (огляд та аналіз), детально обґрунтовану та належним чином оформлену пропозицію, що передбачає впровадження (за можливості) певних змін (нововведень) у діяльність об’єкту дослідження та висновки.

Підготовка випускної кваліфікаційної роботи (проєкту) передбачає виконання студентами таких завдань:

- поглиблення, систематизацію та закріплення знань, набутих у процесі навчання;
- розвиток навичок та умінь здійснення інформаційно-аналітичної, проєктно-дослідницької діяльності для вирішення прикладних задач з тематики дослідження;
- закріплення та розвиток теоретичних знань за темою випускної кваліфікаційної роботи (проєкту) – на основі вивчення та систематизації сучасної спеціальних інформаційних джерел вітчизняних та зарубіжних авторів, проведення її критичного аналізу, узагальнення історичного та гносеологічного аналізу;
- розвиток умінь вести науковий пошук, узагальнювати різні пропозиції (точки зору, методичні підходи, концепції), чітко аргументувати власну точку зору з досліджуваної проблеми;
- набуття вміння адаптації теоретичних положень, методичного інструментарію, викладеного в спеціальній літературі, передового досвіду науковців та практиків до умов діяльності об'єкту дослідження;
- закріплення практичних навичок проведення досліджень, формування його методичного забезпечення – з урахуванням сутності поставленої проблеми та обмежень, що мають тісний зв'язок з діяльністю об'єкту дослідження;
- опанування навичками логічного, аргументованого та послідовного обґрунтування висловленої пропозиції стосовно проблеми, що вирішується, проведення планових і прогнозних розрахунків з використанням сучасного методичного забезпечення, оцінювання ефективності висловленої пропозиції;
- оволодіння системним підходом, сучасною методологією, методичним інструментарієм та технологічними прийомами обґрунтування власних пропозицій, оцінки їх наслідків, впровадження розроблених рекомендацій та пропозицій у практичну діяльність конкретного підприємства (організації, установи).

У методичному плані зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) базується на компетентностях студентів, сформованих в процесі теоретичного навчання, виконання ними науково-дослідної роботи, а також проходження практик.

1.6. Випускна кваліфікаційна робота (проект) здобувача освітнього ступеня ***бакалавра*** виконується з метою підтвердження рівня професійної підготовки випускника першого рівня вищої освіти. Основне завдання – продемонструвати здатність автора вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук відповідно до шостого рівня Національної рамки кваліфікацій) на основі компетентностей, набутих в період навчання. У практичній сфері – це вміння застосовувати набуті знання і вивчені методи у вирішенні практичних задач.

1.7. Випускна кваліфікаційна робота (проект) здобувача освітнього ступеня ***магістра*** виконується з метою підтвердження рівня професійної та наукової підготовки випускника другого рівня вищої освіти. Основне завдання її автора – продемонструвати здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій (відповідно до сьомого рівня Національної рамки кваліфікацій).

1.8. Випускна кваліфікаційна робота (проєкт) виконується державною мовою. Написання випускної кваліфікаційної роботи (проекту) іншою, ніж державна, мовою можливе за заявою здобувача освіти, на основі якої здійснюється подання інституту/факультету та

відбувається погодження ректором. Студенти, які навчаються за освітніми програмами англійською мовою викладання, виконують випускну кваліфікаційну роботу (проект) англійською мовою.

1.9. За дані, викладені у випускній кваліфікаційній роботі (проєкті), порядок використання фактичного матеріалу під час її виконання, обґрунтованість й достовірність висновків, положень персонально відповідає студент і науковий керівник. Не допускається запозичення матеріалу без посилання на джерела інформації (плагіат).

1.10. Випускові кафедри розробляють методичні рекомендації з підготовки кваліфікаційних робіт відповідно до цього Положення.

1.11. Кваліфікаційні роботи розміщуються у Інституційному репозітарії Університету.

1.12. Дія даного Положення поширюється на відокремлений структурний підрозділ «Херсонський навчально-науковий інститут Національного університету кораблебудування імені Адмірала Макарова». А ПЕРВОМАЙСК?????

2. ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Тематика кваліфікаційних робіт (проєктів) повинна бути актуальною, відповідати сучасному стану й перспективам розвитку науки і техніки. Під час вибору теми враховуються реальні проблеми та завдання.

2.2. Тематика кваліфікаційних робіт (проєктів) може передбачати використання результатів наукових досліджень кафедри.

2.3. Тематика кваліфікаційних робіт (проєктів) визначається випусковими кафедрами.

2.4. Здобувач вищої освіти має право самостійно запропонувати тему кваліфікаційної роботи (проєкту) з обґрунтуванням доцільності її розроблення або обрати тему із запропонованого випусковою кафедрою переліку. Остаточне формулювання теми узгоджується з керівником кваліфікаційної роботи (проєкту). Перевага може надаватися темам, що є логічним продовженням виконаних курсових робіт або безпосередньо пов'язані з майбутньою професійною діяльністю здобувача.

2.5. Тема кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» може бути логічним продовженням кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр».

2.6. Здобувачі вищої освіти погоджують теми кваліфікаційних робіт (проєктів) із керівниками. Погоджені теми за поданням гарантів освітніх програм розглядаються та схвалюються на засіданнях відповідних кафедр не пізніше ніж за **три з половиною місяці** до дати захисту кваліфікаційних робіт (проєктів) (***додаток 1***).

2.7. .Декани факультетів (директори навчально-наукових інститутів) за погодженням із завідувачами випускових кафедр подають на підпис ректору проєкти наказів про затвердження тем кваліфікаційних робіт (проєктів) та призначення їх керівників не пізніше ніж за **три місяці** до дати захисту кваліфікаційних робіт (проєктів) (***додаток 2***).

3. КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНИМИ РОБОТАМИ

3.1. Науковими керівниками кваліфікаційних робіт (проєктів) призначаються професори (професори НУК) і доценти (доценти НУК) (для ступеня магістр), професори (професори НУК), доценти (доценти НУК), старші викладачі (для ступеня бакалавр).

3.2. За одним керівником може одночасно закріплюватися: або не більше ***вісьмох*** кваліфікаційних робіт (проєктів) ступеня бакалавр, або не більше ***вісьмох*** кваліфікаційних робіт (проєктів) ступеня молодший бакалавр, або не більше ***п'ятьох*** кваліфікаційних робіт (проєктів) ступеня магістр.

3.3. Здобувачі вищої освіти мають право обирати керівників кваліфікаційних робіт у межах зазначених нормативів та обсягу навчальної роботи науково-педагогічних працівників.

3.4. Перепризначення керівника кваліфікаційної роботи здійснюється в таких випадках:

- довготривала хвороба призначеного керівника дипломної роботи;
- звільнення призначеного керівника кваліфікаційної роботи;
- наявність конфлікту інтересів або позбавлення особи права наукового керівництва за рішенням Комісії з академічної доброчесності та корпоративної культури НУК;
- мотивована заява здобувача освіти або подання завідувача кафедри/

3.5. Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту):

- спільно зі здобувачем вищої освіти визначає та узгоджує тему кваліфікаційної роботи (проєкту);
- здійснює організаційну та науково-методичну допомогу шляхом проведення консультацій;
- складає календарний план-графік виконання кваліфікаційної роботи (проєкту);
- контролює хід виконання роботи (проєкту);
- періодично інформує випускову кафедру про хід виконання роботи (проєкту);
- перевіряє відповідність оформлення виконаної кваліфікаційної роботи (проєкту) встановленим вимогам;
- здійснює первинну верифікацію самостійності виконання (зокрема перевірку історії версій у хмарі та Декларації ШІ за стандартом GAIDeT);
- готує відгук про кваліфікаційну роботу (проєкт).

3.6. Календарний план-графік написання роботи здобувача вищої освіти складається науковим керівником та передбачає такі етапи:

- вибір та погодження теми кваліфікаційної роботи (проєкту);
- визначення мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження;
- складання плану роботи, підбір та опрацювання використаних джерел;
- виконання кваліфікаційної роботи (проєкту);
- здійснення поточного контролю за ходом виконання роботи та дотриманням принципів академічної доброчесності;
- подання завершеного варіанта кваліфікаційної роботи (проєкту) в машинозчитуваному форматі (OCR PDF) на кафедру для перевірки дотримання академічної доброчесності не пізніше ніж за ***21 календарний*** день до дати захисту;
- проведення попереднього захисту кваліфікаційної роботи (проєкту) не пізніше ніж за ***19 календарних днів*** до дати захисту;
- усунення виявлених недоліків та перевірка їх усунення не пізніше ніж за ***14 календарних*** днів до дати захисту;
- прийняття остаточного рішення про допуск кваліфікаційної роботи (проєкту) до захисту;
- оприлюднення кваліфікаційної роботи (проєкту) в Електронному інституційному репозитарії Університету не пізніше ніж за ***10 календарних*** днів до дати захисту;
- отримання відгуку керівника кваліфікаційної роботи (проєкту) не пізніше ніж за ***7 календарних*** днів до дати захисту;

- отримання рецензії на кваліфікаційну роботу (проєкт) не пізніше ніж ***за 5 календарних*** днів до дати захисту;
- передача кваліфікаційної роботи (проєкту) та супровідних документів секретареві атестаційної комісії у строки, визначені відповідним положенням Університету;
- захист кваліфікаційної роботи (проєкту) на засіданні Атестаційної комісії..

3.7. Засвідчення електронного примірника кваліфікаційної роботи (проєкту) перед оприлюдненням здійснюється **накладанням одного кваліфікованого електронного підпису (КЕП/УЕП)** — безпосередньо здобувачем вищої освіти **або** науковим керівником, **або** Відповідальною особою за технічну перевірку на плагіат, **за рішенням (розпорядженням) випускової кафедри**. Підписання здійснюється у форматі **PAdES** (вбудований підпис усередині PDF-файлу) з обов'язковою кваліфікованою електронною позначкою часу або з використанням еквівалентного міжнародного підпису QES (за регламентом eIDAS для іноземних здобувачів). Науковий керівник або призначена Відповідальна особа кафедри відповідає за ідентичність електронної версії файлу, що подається на антиплагіатну перевірку та оприлюднюється в Інституційному репозитарії НУК (eIR NUOS)

3.8. Рішення про допуск кваліфікаційної роботи (проєкту) до захисту приймається на засіданні випускової кафедри за результатами попереднього захисту, перевірки дотримання академічної доброчесності та відповідності роботи встановленим вимогам. Порядок прийняття рішення про допуск до захисту визначається пунктом 6.8 цього Положення.

3.9. Керівники до початку виконання кваліфікаційної роботи (проєкту) зобов'язані ознайомити здобувача вищої освіти з вимогами щодо змісту, структури та оформлення роботи, визначеними цим Положенням.

3.10. У разі недотримання здобувачем вищої освіти встановленого графіку виконання або вимог щодо академічної доброчесності, науковий керівник не пізніше ніж за 30 днів до початку роботи Атестаційної комісії подає відповідну письмову інформацію (сигнал) завідувачу випускової кафедри.

4. ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

4.1. Термін виконання кваліфікаційної роботи (проєкту) визначаються графіком навчального процесу Університету на поточний рік відповідно до навчального плану спеціальності (освітньої програми).

4.2. Здобувач вищої освіти, який виконує кваліфікаційну роботу (проєкт):

- попередньо підписує Єдину Декларацію про дотримання академічної доброчесності (Додаток 1 до Кодексу академічної доброчесності та корпоративної культури Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова) до початку безпосереднього виконання роботи;
- самостійно оцінює актуальність і практичну значущість проблеми, пов'язаної з темою кваліфікаційної роботи (проєкту);
- здійснює збирання, опрацювання, систематизацію та аналіз інформації за темою роботи (проєкту);
- вивчає та аналізує отримані первинні матеріали й джерельну базу;
- всебічно досліджує проблему та приймає самостійні рішення з урахуванням рекомендацій керівника кваліфікаційної роботи (проєкту);
- забезпечує достовірність наведених результатів, обґрунтованість висновків і належне посилання на використані джерела;
- у разі використання генеративного штучного інтелекту (ГШІ) особисто перевіряє достовірність згенерованої інформації, зокрема фактів, формул, цитат,

бібліографічних посилань і нормативно-правових актів, та дотримується встановлених Університетом правил використання ГШІ;
- зберігає проміжні матеріали та, за можливості, історію редагування роботи (проєкту) для підтвердження самостійності її виконання на обґрунтовану вимогу керівника або уповноваженого органу Університету;
- дотримується вимог інформаційної безпеки та захисту інформації, не вводить до загальнодоступних сервісів ГШІ конфіденційну інформацію, відомості з обмеженим доступом та результати розробок, поширення яких обмежено законодавством України або правомірно встановленими вимогами власників інформації; не використовує сервіси, застосування яких заборонено відповідно до законодавства України;
- готує необхідні засоби візуалізації та представлення результатів кваліфікаційної роботи (проєкту), зокрема презентації, програмні продукти, відеоматеріали та інші демонстраційні матеріали;
- несе персональну відповідальність за зміст, достовірність результатів і дотримання академічної доброчесності під час виконання кваліфікаційної роботи (проєкту).

4.3. Здобувачі вищої освіти, які виконують кваліфікаційні роботи (проєкти), зобов'язані:
- своєчасно відвідувати консультації керівника кваліфікаційної роботи (проєкту) та виконувати його рекомендації;
- дотримуватися встановлених строків обрання та затвердження теми, виконання кваліфікаційної роботи (проєкту) та її окремих етапів;
- дотримуватися встановлених вимог до змісту, структури та оформлення кваліфікаційної роботи (проєкту);
- своєчасно подавати кваліфікаційну роботу (проєкт) для перевірки на дотримання академічної доброчесності та проходження попереднього захисту;
- усувати зауваження, виявлені під час перевірки та попереднього захисту, у встановлені строки;
- своєчасно подавати кваліфікаційну роботу та супровідні документи, передбачені цим Положенням, керівникові та Відповідальній особі кафедри;
- проходити попередній захист на засіданні кафедри та захист кваліфікаційної роботи (проєкту) перед екзаменаційною комісією у встановленому порядку.

4.4. Здобувач вищої освіти, який виконує кваліфікаційну роботу (проєкт) має право:
- мати повний доступ до всіх інформаційно-бібліотечних ресурсів, електронних баз даних Університету, Наукової бібліотеки НУК та випускової кафедри;
- використовувати технології генеративного штучного інтелекту відповідно до встановленого граничного рівня залучення за шкалою AI Assessment Scale (AIAS 0–4), зазначеного у Завданні на кваліфікаційну роботу;
- прозоро декларувати факт та обсяг використання ШІ за міжнародним стандартом GAIDeT (шляхом формування Декларації за формою ***додатка 10*** до цього Положення);
- отримувати своєчасні та кваліфіковані консультації щодо виконання кваліфікаційної роботи від свого наукового керівника, залучених консультантів та інших науково-педагогічних працівників Університету.

5. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА ВИМОГИ ДО ЇЇ ОФОРМЛЕННЯ

5.1. Зміст кваліфікаційної роботи має відповідати темі й плану. Робота повинна мати внутрішню єдність, бути завершеною та відображати хід і результати дослідження, передбачати елементи новизни, містити особистий внесок здобувача вищої освіти в її розвиток, отримані результати мають нести практичне значення

5.2. Структура кваліфікаційної роботи:

- титульний аркуш (*додаток 3*);
- завдання (*додаток 4*)
- анотація, ключові слова;
- зміст (*додаток 5*);
- перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідності);
- вступ;
- основна частина, що складається з розділів, кожний із яких завершується стислими висновками;
- висновки (відповідно до поставлених у вступі завдань);
- список використаних джерел;
- додатки (перелік додатків обов'язково розпочинається з додатку "Декларація про самостійне виконання роботи та використання штучного інтелекту" за стандартом GAIDeT; дивись ***додаток 10*** до цього Положення).

5.3. Зміст кваліфікаційної роботи (проєкту) повинен відображати її структуру та містити найменування всіх структурних елементів із зазначенням номерів сторінок, на яких вони починаються. Назви розділів і підрозділів мають бути стислими, зрозумілими, відповідати змісту роботи та бути безпосередньо пов'язаними з її темою, не дублюючи назву кваліфікаційної роботи (проєкту).

5.4. Якщо в роботі вжито специфічну термінологію, а також використано скорочення, нові символи, позначення тощо, то їхній перелік може бути подано у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

5.5. Вступ розкриває суть і стан проблеми, її значущість, підстави й вихідні дані для розроблення теми. У вступі обґрунтовується актуальність й розкривається значення обраної теми для відповідної галузі; формулюються мета та завдання, об'єкт і предмет дослідження; наводиться огляд останніх досліджень і публікацій із теми роботи.

- **Мета** формулюється одним реченням і повинна випливати з теми роботи.
- **Завдання** деталізують і розкривають мету. Характер завдань зумовлює структуру роботи і визначає назви розділів роботи. Зміст завдань формулюють, використовуючи такі слова: визначити, встановити, схарактеризувати, розробити, виявити, сформулювати, розкрити тощо.
- **Об'єкт дослідження** – частина об'єктивної реальності, процес або явище, у якій існує проблемна ситуація, обрана для вивчення. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Він визначає тему кваліфікаційної роботи та аналіз останніх досліджень із цієї теми.
- **Апробація результатів дослідження** (у разі наявності) – наводяться відомості щодо участі автора в конференціях, круглих столах із проблематики, пов'язаної з темою дипломної роботи, а також перелік публікацій із теми дипломної роботи, який оформлюється у вигляді додатка до роботи.

5.6. В основній частині викладається зміст дослідження: основні теоретичні положення з предмета дослідження, спрямовані на досягнення поставлених мети та завдань. Кожний розділ кваліфікаційної роботи повинен закінчуватися короткими висновками.

5.7. У **висновках** викладаються найбільш важливі теоретичні та практичні результати, одержані під час дослідження, а також рекомендації щодо наукового та практичного використання отриманих результатів. Вони повинні бути чітко та ясно сформульовані – треба уникати розмитих і нечітких формулювань. Крім того, у висновках до роботи можуть

аргументуватися перспективи подальшого вивчення теми дослідження. Ознайомлення з текстом висновків повинно сформувати уявлення про ступінь реалізації автором кваліфікаційної роботи поставленої мети і завдань. Висновки повинні відображати досягнення поставлених завдань і розкривати їх.

5.8. Список використаних джерел подається в порядку першого згадування джерел у тексті або в алфавітному порядку з наскрізною нумерацією. Кількість використаних джерел має становити від 15 до 80 найменувань залежно від тематики, мети та завдань кваліфікаційної роботи (проєкту). У списку мають переважати актуальні наукові публікації, опубліковані протягом останніх 10 років. Використання більш ранніх джерел допускається, якщо вони мають фундаментальне, історичне або методологічне значення для дослідження. До списку включаються всі джерела, на які є посилання в тексті роботи, зокрема наукові публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, нормативно-правові акти та електронні ресурси. Бібліографічні відомості про джерела наводяться мовою оригіналу. Не допускається використання джерел, поширення або використання яких заборонено чи обмежено законодавством України у зв'язку з їх походженням із держави-агресора або держави-окупанта. Використання запозичених матеріалів без належного посилання на джерело не допускається.

5.9. Для дотримання норм наукової етики та забезпечення можливості перевірки первинних даних у тексті кваліфікаційної роботи обов'язково вміщують бібліографічні посилання. Посилання наводяться після цитати або після узагальненого викладу запозичених даних. У тексті кваліфікаційної роботи повинні бути посилання на всі наведені ілюстрації, таблиці, формули та джерела інформації, якими скористався здобувач освіти під час проведення дослідження. Посилання та список використаних джерел оформлюються відповідно до вимог Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» (приклади оформлення наведено в ***додатку 9*** до цього Положення) [Чинний від 2016-07-01].

5.10. Декларація про використання засобів генеративного штучного інтелекту (ГШІ) за стандартом GAIDeT (згідно з рівнем шкали AI Assessment Scale — AIAS 0–4, визначеним у Завданні) розміщується як перший додаток у блоці «ДОДАТКИ» (***додаток 1***). У разі невикористання систем ГШІ здобувач освіти обирає та вставляє відповідний текстовий блок про повне самостійне виконання у шаблон Декларації (***додаток 10*** до цього Положення)).

5.11. Допоміжні цифрові, графічні та інформаційні матеріали, які підтверджують обґрунтованість результатів, але не є критичними для основного викладу, виносяться в додатки, що розміщуються наприкінці роботи після списку використаних джерел. Додатки можуть містити розрахункові таблиці, рисунки, графіки, анкети, тести, програмний код, питання інтерв'ю, методичні розробки тощо. **Додатки** розміщуються у послідовності появи посилань на них у тексті та оформлюються як продовження кваліфікаційної роботи (проєкту).

5.12. **Оформлення допоміжних матеріалів**. До допоміжних матеріалів належать: *ілюстрації* (схеми, діаграми, графіки, креслення тощо), формули, таблиці, додатки.

- ***Ілюстрації*** позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації через крапку. Номер, назва ілюстрації та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією по центру. Ілюстрації варто наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках роботи, (вналежнюють) включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрацію, розміри якої більше формату А4, рекомендується розміщувати в додатках. За потреби, ілюстрації доповнюють поясненнями, або коментарем.

- ***Цифровий матеріал*** у роботі необхідно подавати у вигляді таблиці. Таблиця має мати назву та номер. Нумерують таблиці послідовно суцільною нумерацією в межах розділу арабськими цифрами (за винятком таблиць, що наводяться у додатках). Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених між собою крапкою. У правому верхньому куті над заголовком таблиці курсивом указують «*Таблиця*» та її номер. У наступному рядку, по центру, вказують назву таблиці (жирним шрифтом малими літерами, крім першої великої). Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці.
- ***Формули*** нумерують у межах розділу арабськими цифрами. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в розділі, відокремлених крапкою. Номери формул пишуть біля правого поля сторінки на рівні відповідної формули у круглих дужках, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу). Посилання на формули зазначають порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (2.1)». Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів формули наводять під нею в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу та числового коефіцієнта записують із нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Формули та рівняння виконуються у формульному редакторі Microsoft Equation 3.0 або MathType 4.0 Equation, розташовуються безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині рядка. Кожна формула відокремлюється від тексту одним вільним рядком. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знаків (=), (:).

5.13. Текстова частина кваліфікаційної роботи друкується на стандартних аркушах білого паперу формату А4.

Обсяг основного тексту (від Вступу до Висновків включно):

- для здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» – у межах 40–60 сторінок;
- для здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» – у межах 50–80 сторінок.

Обсяг списку використаних джерел та додатків у зазначений основний обсяг роботи не враховується.

5.14. Параметри текстового оформлення:

- гарнітура шрифту – Times New Roman, кегль – 14 pt;
- міжрядковий інтервал – 1,5 (29–30 рядків на сторінку);
- розміри полів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – по 20 мм;
- нумерація сторінок – наскрізна. Сторінки повинні бути пронумеровані за порядком від титульного аркуша до останньої сторінки.

5.15. Кожна структурна частина роботи («**ЗМІСТ**», «**ВСТУП**», «**РОЗДІЛ**», «**ВИСНОВКИ**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**», «**ДОДАТКИ**») починається з нової сторінки. Заголовки структурних частин друкуються великими жирними літерами симетрично до тексту по центру сторінки без крапки в кінці та не мають номера. Інші структурні частини поділяються на розділи, підрозділи та пункти. Розділи нумерують послідовно суцільною нумерацією в межах основної частини дипломної роботи (між Вступом та Висновками). Перед назвою розділу вказується слово «**РОЗДІЛ**» та його номер.

(Наприклад – **РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК ОБОРОТНИХ АКТИВІВ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ**).

5.16. Підрозділи нумерують послідовно суцільною нумерацією в межах розділу. Перед назвою підрозділу ставиться номер розділу та номер підрозділу. Між номером розділу та номером підрозділу ставиться крапка. (2.1. Первинна документація та документообіг з обліку оборотних активів суб'єкта господарювання).

5.17. Додаткові вимоги до оформлення кваліфікаційних робіт, як пояснювальної записки, графічної частини, їх обсяг і методика кодування (за необхідності) визначаються методичними рекомендаціями, які розробляють факультети або кафедри, з урахуванням вимог цього Положення та затверджуються в установленому порядку.

6. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

6.1. Захисту кваліфікаційних робіт (проєктів) передує їхнє попереднє обговорення (попередній захист) на засіданні випускової кафедри – процедура перевірки відповідності робіт встановленим вимогам та готовності здобувачів вищої освіти до захисту. На цьому засіданні здобувачі вищої освіти доповідають про отримані результати дослідження, відповідають на запитання науково-педагогічних працівників кафедри, отримують зауваження та рекомендації щодо тексту роботи й доповіді.

6.2. Попереднє обговорення кваліфікаційних робіт на засіданні кафедри проводиться в строки, достатні для усунення виявлених недоліків.

6.3. Про дату попереднього обговорення (попереднього захисту) кваліфікаційних робіт здобувач вищої освіти інформується не пізніше, ніж ***за два місяці***.

6.4. На попереднє обговорення здобувач вищої освіти зобов’язаний подати кваліфікаційну роботу (проєкт) у завершеному паперовому незшитому вигляді та передати електронну версію файлу Відповідальній особі випускової кафедри **не пізніше ніж за 21 добу до визначеної дати захисту**.

6.5. Технічна перевірка кваліфікаційних робіт (проєктів) Відповідальною особою кафедри на наявність текстових збігів, самостійність виконання та дотримання правил декларування штучного інтелекту здійснюється у триденний строк із моменту отримання електронного примірника роботи::

- Усі кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти підлягають обов'язковій перевірці на наявність ознак порушення академічної доброчесності (академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, недоброчесного використання ШІ) за Правилом «Двох кліків» (технічна верифікація ШІ-декларації за стандартом GAIDeT та аналіз у Системі на виявлення збігів).
- Порядок, таймлайни подання робіт, процедура фахової експертизи Звіту подібності, фільтрація правомірних збігів, форма Універсального висновку, заходи академічної відповідальності та порядок оскарження рішень визначаються Положенням про академічну доброчесність та корпоративну культуру у НУК (ПАкДч та КК) та Інструкцією (Регламентом) з перевірки академічних текстів на наявність текстових збігів та декларування ШІ в НУК.

6.6. Перевірка кваліфікаційної роботи здійснюється призначеним експертом (Експертною комісією) кафедри з обов'язковим дотриманням процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Експерт аналізує перелік збігів у згенерованому звіті Системи та застосовує фільтраційний принцип вилучення допустимих, санкціонованих запозичень: загальноприйнятих знань, формул, нормативних актів та шаблонних текстових блоків, рекомендованих до застосування під час виконання роботи.

6.7. До попереднього обговорення на засіданні кафедри не допускаються кваліфікаційні роботи (проєкти), що містять підтверджені ознаки порушення академічної доброчесності.

6.8. Процедуру попереднього обговорення кваліфікаційних робіт визначають кафедри, на яких виконувалися кваліфікаційні роботи.

6.9. За результатами попереднього захисту кваліфікаційної роботи (проєкту) та розгляду матеріалів перевірки дотримання академічної доброчесності випускова кафедра приймає одне з таких рішень:

- допустити кваліфікаційну роботу (проєкт) до захисту;
- рекомендувати кваліфікаційну роботу (проєкт) до захисту за умови усунення виявлених недоліків;
- не допустити кваліфікаційну роботу (проєкт) до захисту із зазначенням обґрунтованих причин.

У разі прийняття рішення про рекомендацію до захисту за умови усунення недоліків кафедра визначає перелік необхідних виправлень, строк їх виконання та особу, відповідальну за перевірку усунення недоліків.

Після підтвердження усунення недоліків випускова кафедра приймає остаточне рішення про допуск кваліфікаційної роботи (проєкту) до захисту, яке оформлюється протоколом засідання кафедри.

Рішення про допуск кваліфікаційної роботи (проєкту) до захисту має бути прийняте до її оприлюднення в Інституційному репозитарії Університету(EIR NUOS).

6.10. Недоліки кваліфікаційних робіт, не пов'язані з порушенням академічної доброчесності, за своїм характером можуть розглядатися як:

- недоліки теоретичного характеру – неповнота чи поверхневість розгляду окремих питань, компілятивний характер кваліфікаційної роботи, суперечливість позицій автора, неправильна оцінка наявних теоретичних положень, відсутність власних висновків і пропозицій, необґрунтовані запозичення з літератури тощо;
- недоліки спеціально-юридичного характеру – розгляд здобувачем вищої освіти нормативних актів чи окремих їхніх положень, що втратили чинність, як чинних; незнання нового законодавства; недостатня обізнаність із тенденціями сучасної юридичної практики тощо;
- недоліки технічного характеру – неповне чи неточне наведення в роботі назв та окремих положень нормативних актів, неточний їхній переклад, неправильне посилання на джерела їхнього опублікування тощо, помилки при виконанні конструкторських та технологічних розрахунків;
- недоліки редакційного характеру – орфографічні, пунктуаційні та стилістичні помилки, а також недоліки, пов'язані з неправильними чи неточними посиланнями на літературні джерела;
- порушення загальних вимог до структури, обсягу та оформлення роботи (перевищення обсягу, відсутність обов'язкових складників змісту, недоліки в оформленні кваліфікаційної роботи тощо).

6.11. У разі виявлення зазначених недоліків здобувачеві вищої освіти надається строк для їхнього усунення (не більше 5 робочих днів від моменту отримання зауважень). Усі виявлені недоліки мають бути усунені здобувачем **у термін, достатній для забезпечення процедурного комплаєнсу, проведення повторної технічної перевірки, формування Універсального висновку Експерта та накладання КЕП, але не пізніше ніж за 12 календарних днів до визначеної дати захисту** (що передує встановленому 10-денному терміну оприлюднення роботи в Інституційному репозитарії НУК eIR NUOS).

6.12. Про усунення виявлених недоліків керівники кваліфікаційних робіт доповідають завідувачеві кафедри.

6.13. Здобувачі вищої освіти, які не з'явилися на попереднє обговорення кваліфікаційної роботи (проекту) на засідання кафедри без поважних причин, до захисту не допускаються, про що зазначається у відповідному протоколі засідання кафедри.

6.14. Після попереднього обговорення на засіданні кафедри кваліфікаційні роботи в разі їхньої повної відповідності встановленим вимогам або після усунення виявлених недоліків зшиваються у тверду обкладинку та мають бути підписані й подані здобувачами вищої освіти їхнім керівникам кваліфікаційних робіт.

6.15. Випускові кафедри надають кваліфікаційні роботи та документи, передбачені п. 6.16, секретареві атестаційної комісії у строки, передбачені Положенням «Про порядок створення та організацію роботи Атестаційної комісії у Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова».

6.16. До кожної кваліфікаційної роботи мають додаватися такі документи:

- подання голові Атестаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи з відгуком керівника роботи (*додаток 6*);
- рецензія (*додаток 7*);
- акти впровадження результатів (за наявності);
- копії публікацій за темою роботи (за наявності);
- Універсальний висновок Експерта (Експертної комісії) кафедри про допуск роботи до захисту (***додаток 1*** *до Інструкції з перевірки академічних текстів НУК*);
- Декларація про самостійне виконання роботи та використання штучного інтелекту за стандартом GAIDeT (***додаток 10*** *до цього Положення, включений також як* ***додаток 1*** *до кваліфікаційної роботи (проєкту)*).

6.17. У відгуку керівник кваліфікаційної роботи відзначає ступінь самостійності виконаної роботи, наукової новизни дослідження, обґрунтованість і цінність висновків, інші здобутки, а також недоліки, наявність апробації результатів дослідження, приймає рішення про можливість рекомендації роботи до захисту та пропонує попередню оцінку.

6.18. Рецензія на роботу готується висококваліфікованим фахівцем, який спеціалізується на розв'язанні проблем, споріднених із темою роботи. Негативна рецензія не є підставою для підсумкової оцінки «***F***, ***Fx***».

6.19. Рецензія повинна відображати позитивні досягнення дипломної роботи та її недоліки, містити аналіз змісту роботи та рекомендацію щодо диференційованої оцінки її якості.

6.20. Порядок захисту кваліфікаційних робіт здійснюється відповідно до Положення «Про порядок створення та організацію роботи Атестаційної комісії у Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова».

6.21. Тексти кваліфікаційних робіт (проєктів) здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів, прийняті до захисту, підписуються КЕП/PAdES та оприлюднюються в Інституційному репозитарії НУК (eIR NUOS) не пізніше ніж за 10 календарних днів до дати їхнього офіційного захисту.

6.22. Електронні примірники кваліфікаційних робіт (проєктів), що завантажуються до Інституційного репозитарію eIR NUOS, обов'язково засвідчуються накладанням одного кваліфікованого електронного підпису (КЕП/УЕП) – безпосередньо здобувачем вищої освіти

(автором), науковим керівником або Відповідальною особою, визначеною рішенням (розпорядженням) випускової кафедри. Підпис накладається у форматі PAdES (вбудований підпис усередині PDF-файлу) з обов'язковою кваліфікованою електронною позначкою часу, засвідчуючи самостійність виконання роботи та ідентичність оприлюдненої версії файлу.

6.23. Науковий керівник здійснює підписання (візування) паперового примірника кваліфікаційної роботи (проєкту) відповідно до встановленого в Університеті порядку.

6.24. Для іноземних здобувачів вищої освіти (зокрема дистанційної форми навчання), які об'єктивно не мають можливості отримати український КЕП, дозволеним еквівалентним засобом підписання є використання визнаного в Україні міжнародного кваліфікованого електронного підпису (QES за регламентом eIDAS). За рішенням випускової кафедри електронний примірник роботи такого здобувача може бути підписаний КЕП у форматі PAdES науковим керівником або Відповідальною особою кафедри з обов'язковим накладенням кваліфікованої позначки часу.

6.25. Оприлюднені в Інституційному репозитарії eIR NUOS кваліфікаційні роботи (проєкти) зберігаються у машинозчитувальному форматі (OCR PDF) на постійній основі із забезпеченням вільного, безоплатного й цілодобового доступу без потреби проходження автентифікації, ідентифікації чи реєстрації (відповідно до ч. 7 ст. 8 Закону України «Про академічну доброчесність» № 4742-IX).

6.26. Результати досліджень, розробок та інженерних рішень, виконаних авторами кваліфікаційних робіт (проєктів), можуть використовуватися в освітньому процесі та науково-дослідній діяльності з обов'язковим дотриманням вимог законодавства України про авторське право і суміжні права та норм академічної доброчесності.

7. ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

7.1. Порядок оцінювання атестаційною комісією результатів захисту здійснюється відповідно до Положення «Про порядок створення та організацію роботи Атестаційної комісії у Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова» та Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова».

7.2. У процесі визначення підсумкової оцінки враховуються такі позиції:

- ступінь актуальності обраної теми дослідження;
- чіткість та коректність формулювання об’єкта, предмета, мети та завдань дослідження;
- теоретичний рівень огляду наукових джерел із конкретної проблематики;
- логічність структури роботи та її відповідність темі роботи, поставленим цілям і завданням;
- системність, глибина та обґрунтованість теоретичного аналізу проблеми;
- достовірність та обґрунтованість висновків і запропонованих рішень (зокрема, відсутність сфабрикованих даних та вигаданих джерел технологіями ГШІ);
- ступінь практичної спрямованості та економічної/технічної доцільності роботи;
- широта, системність та адекватність застосування методологічного апарату;
- ступінь самостійності проведення дослідження та рівень особистого інтелектуального внеску здобувача при використанні допоміжних цифрових технологій;

- прозорість та повнота декларування використання засобів генеративного штучного інтелекту відповідно до дозволеного рівня за шкалою *AI Assessment Scale* (*AIAS* 0–4) та стандартом *GAIDeT*.
- відповідність мови та стилю викладу вимогам до науково-технічних текстів;
- дотримання встановлених вимог щодо технічного та графічного оформлення роботи;
- змістовність, структурованість та лаконічність доповіді здобувача вищої освіти про основні результати дослідження;
- правильність, чіткість і аргументованість відповідей на запитання членів Атестаційної комісії, зокрема здатність обґрунтувати, пояснити та захистити результати, отримані за допомогою ШІ-інструментів (принцип Human-in-the-loop);
- зауваження, застереження та рекомендації, висвітлені у відгуку рецензента та наукового керівника роботи;
- здатність здобувача освіти аргументовано відстоювати свої пропозиції, думки, ідеї та погляди під час дискусії;
- загальний рівень фахової підготовки здобувача вищої освіти, логічність мислення, культура викладу думки;
- володіння навичками мультимедійної презентації та наочного подання матеріалів;
- практична новизна отриманих результатів.

Примітка: *Відкрите, чесне та доброчесне декларування використання засобів генеративного штучного інтелекту відповідно до дозволеного у Завданні на кваліфікаційну роботу рівня AIAS не може бути підставою для зниження підсумкової оцінки. Членами Атестаційної комісії оцінюється не сам факт застосування ГШІ, а якість критичного аналізу здобувача, відсутність помилок та рівень особистого володіння матеріалом під час усної доповіді й відповідей на запитання.*

7.3. Оцінювання захисту кваліфікаційних робіт здійснюється за 100 - бальною шкалою, яка відповідно переводиться шкалу ЄКТС (*додаток 8*):

90-100 балів - А. Робота відповідає всім вимогам до кваліфікаційних робіт:

- тема розкрита повністю;
- засвідчена новизна роботи;
- передбачене практичне значення;
- матеріал проаналізований ефективно;
- одержані результати достовірні й систематизовані;
- висновки логічні й розкривають результати розв’язання поставлених завдань;
- оформлення роботи відповідає вимогам;
- відгук і рецензія позитивні;
- доповідь на захисті є логічною, змістовною, проголошена з вільним володінням матеріалу, представлена у вигляді мультимедійної презентації та цілісно відображає зміст роботи;

- відповіді на запитання членів АК правильні.

82-89 балів - B. Тема роботи розкрита, але є окремі недоліки непринципового характеру:

- недостатньо повно проаналізовано сучасні наукові джерела з тематики дослідження, проте це не впливає суттєво на обґрунтованість отриманих результатів і висновків;
- елементи новизни та практичного значення не зовсім чітко виражені;
- недостатньо використані інформаційні матеріали;
- робота загалом оформлена згідно з чинними вимогами, але має окремі незначні недоліки;
- є незначні зауваження в рецензії або відгуку наукового керівника;
- доповідь на захисті логічна, але відображає не всі змістові акценти роботи, відсутнє представлення матеріалів у вигляді презентації;
- відповіді на запитання членів АК правильні.

74-81 бал - C. Тема роботи розкрита, але є окремі недоліки принципового характеру:

- поверхово проаналізовані літературні джерела;
- елементи новизни та практичного значення не мають чіткого вираження;
- робота загалом оформлена згідно з чинними вимогами, проте містить окремі недоліки;
- є окремі зауваження в рецензії та відгуку наукового керівника;
- недостатньо використані інформаційні матеріали;
- доповідь логічна, але відображає не всі змістові акценти роботи, відсутнє представлення матеріалів у вигляді презентації;
- окремі відповіді на запитання членів атестаційної комісії неповні й недостатньо переконливі.

64-73 бали - D. Тема роботи в переважно розкрита, але є окремі недоліки змістового характеру:

- в аналітичній частині спостерігається надлишок елементів описовості;
- висновки сформульовані з надмірною узагальненістю;
- добір інформаційно-ілюстративних матеріалів (таблиці, графіки, схеми тощо) не завжди вмотивований;
- є зауваження щодо оформлення роботи;
- доповідь на захисті не представлена у вигляді мультимедійної презентації;
- рецензія та відгук наукового керівника містять зауваження;

відповіді на запитання членів атестаційної комісії є некоректними або вони не одержали належної аргументації.

60-63 бали - E. Тема роботи в переважно розкрита, але є численні недоліки змістового характеру:

- теоретичний розділ має реферативний характер, не містить аналізу підходів до висвітлення проблем, заявлених у темі дипломної роботи;
- в аналітичній частині спостерігається надлишок елементів описовості;
- висновки сформульовані з надмірною узагальненістю;
- добір інформаційно-ілюстративних матеріалів (таблиці, графіки, схеми тощо) не завжди вмотивований;
- є зауваження щодо оформлення роботи;
- подані в роботі авторські наукові положення і пропозиції щодо їхнього практичного використання обґрунтовані непереконливо;
- рецензія та відгук наукового керівника містять суттєві зауваження;
- не всі відповіді на запитання членів АК правильні.

35-59 балів – Fx. Тема роботи розкрита поверхово, є такі недоліки:

- зміст роботи не відповідає темі;
- немає огляду сучасних літературних джерел з обраної теми;
- у роботі переважають описовість і реферативність, відсутня системність;
- є численні зауваження щодо оформлення роботи;
- висновки не видаються достовірними;
- рецензія та відгук наукового керівника містять принципові зауваження;
- відповіді на запитання членів АК неточні, неповні або неправильні.

0-34 балів - F, якщо:

- робота виконана не самостійно;
- структура роботи не відповідає вимогам;
- зміст роботи не розкриває її теми;
- робота вкрай недбало або неправильно оформлена.

7.4. У випадках, коли захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, атестаційна комісія встановлює, чи може здобувач подати на повторний захист роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою.

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1 Положення про випускну кваліфікаційну роботу в Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова затверджує Вчена рада Університету та вводиться в дію наказом ректора Університету і оприлюднюється на офіційному веб-сайті Університету.

8.2. Зміни та доповнення до Положення про випускну кваліфікаційну роботу в Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова вносяться у порядку, передбаченому п. 8.1 цього Положення.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Гаранту освітньої програми

_____
(ПІБ гаранта ОП)

_____
(ПІБ здобувача вищої освіти)

групи _____, _____ курсу

_____
(спеціальність, освітня програма)

Заява

Прошу затвердити тему випускної кваліфікаційної роботи:_____
_____
_____
_____

дата *підпис студента*

Узгоджено керівник роботи
Підпис керівника

Додаток 2

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

__ . _____. 201_ р . м. Миколаїв №
Про затвердження тем і керівників кваліфікаційних робіт

НАКАЗ

З метою якісної підготовки до випускної атестації здобувачів ступеня бакалавра

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити теми та призначити керівників кваліфікаційних проєктів (робіт) здобувачів ступеня бакалавра:

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові студента	Тема кваліфікаційної роботи (проєкту)	Посада, науковий ступень, вчене звання, прізвище та ініціали керівника
Код і назва спеціальності та освітньої програми			
1		Назва теми роботи українською та англійською мовами	
2			
3			

Ректор НУК

Проєкт наказу вносить
Керівнк (декан)

Проєкт наказу узгоджено

Проректор з НПР

Завідувач навчального відділу

Додаток 3

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Навчально науковий інститут (факультет) _____

Кафедра_____

«Допущений до захисту»
Завідувач кафедри
_____
«___» _____ 202_ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»/«магістр»
(потрібне залишити)

на тему: _____

Виконав: студент_____ групи
_____ ***Іванов І.І.***
(підпис)

Керівник роботи:
_____
(посада, науковий ступень вчене звання)
_____ ***Комишник В.І.***
(підпис)

Миколаїв – 202_ р.

Додаток 4

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Навчально науковий інститут (факультет) _____

Кафедра
Спеціальність
Освітня програма

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Гарант освітньої програми
_____
(підпис)
«___» _____ 202_ р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»/«магістр»
(потрібне залишити)

Студенту
(Прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи:

Керівник роботи
Затверджені наказом ректора №____ від «___»_____20__ року
2. Термін подання роботи:
3. Вихідні дані по роботі:

4. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів)

5. Перелік презентаційних матеріалів

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

Студент _____ _____
(підпис) (ПІБ)

Керівник роботи _____ _____
(підпис) (ПІБ)

Додаток 5

ЗМІСТ

ЗМІСТ 1
АНОТАЦІЯ 2
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ 3
ВСТУП 4
РОЗДІЛ 1. (НАЗВА) 7
1.1. (Назва) 7
1.2. (Назва) 17
1.3. (Назва) 25
РОЗДІЛ 2. (НАЗВА) 33
2.1. (Назва) 33
2.2. (Назва) 48
РОЗДІЛ 3. (НАЗВА) 66
3.1. (Назва) 66
3.2. (Назва) 79
ВИСНОВКИ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 94
ДОДАТКИ
Додаток 1 (Декларація про самостійне виконання роботи та використання штучного інтелекту) 97
Додаток 2 101

Додаток 6

ПОДАННЯ
ГОЛОВІ АТЕСТАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Направляється студент_____ до захисту кваліфікаційної роботи
(прізвище та ініціали)

за спеціальністю
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма
(назва ОП)

на тему:
(назва теми)

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Керівник інституту (декан факультету)

Довідка про успішність

_____за період навчання на факультеті
(прізвище та ініціали студента)

_____ з 20____ року до 20___ року повністю виконав навчальний план за, спеціальністю з таким розподілом оцінок за:
шкалою НУК: «90–100» __%, : «82–89» __%, «74–81» __%, «64–73» __%, «60–63» __%;
шкалою ECTS: A ____%; B ____%; C ____%; D ____%; E ____%.

Методист
(підпис, ПІБ)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Студент (ка)

Керівник роботи
(підпис, ПІБ)

«____»_____20___ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута на засіданні кафедри, протокол № __ від
Студент (-ка)
(прізвище та ініціали)

допускається до захисту кваліфікаційної роботи в атестаційної комісії.
(За умови захисту кваліфікаційної роботи, з оцінкою «90–100», враховуючи рівень навчальних та наукових (творчих) досягнень рекомендується видати студенту(-ці) _____ диплом з відзнакою)

Завідувач кафедри
(назва кафедри, підпис, ПІБ)

«____»_____20___ року

Додаток 7

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу ступеня віщої освіти «_____»

виконану на тему

(повна назіва теми КР)

студентом(-кою)

(ПІБ)

Рецензент

(посада, науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (ініціали, прізвище)

Пам'ятка рецензенту

Рецензія складається у довільній формі (використання бланків-шаблонів неприпустимо) із зазначенням: відповідності кваліфікаційної роботи затвердженій темі та завданню; актуальності теми; реальності роботи (виконання на замовлення підприємств, організацій, за науковою тематикою кафедри, НДІ тощо); загальний огляд змісту роботи, при цьому рецензент оцінює кожний розділ роботи, глибину техніко-економічного обґрунтування прийняття рішень (для проєкту); ступеня використання сучасних досягнень науки, техніки, виробництва, інформаційних та інженерних технологій; оригінальності прийнятих рішень та отриманих результатів; правильності проведених розрахунків і конструкторсько-технологічних рішень; наявності і повноти експериментального (математичного моделювання) підтвердження прийнятих рішень; якості виконання пояснювальної записки, відповідності креслень вимогам стандартів; можливості впровадження результатів; недоліків; загальна оцінка (за 100 бальною шкалою), яку, на думку рецензента заслуговує робота та її відповідність вимогам, можливості присвоєння студенту-випускнику відповідної кваліфікації (формулювання згідно з навчальним планом напряму підготовки або спеціальності та освітній програмі).

Додаток 8

Основні критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Оцінка за 100-бальною шкалою університету	Оцінка за шкалою ЄКТС	Орієнтовні критерії
90-100	A	Робота відповідає всім вимогам або містить окремі недоліки, що не мають істотного значення: тема розкрита повністю; засвідчена новизна роботи; передбачене практичне значення; матеріал проаналізований ефективно; одержані результати достовірні й систематизовані; висновки логічні й розкривають результати розв'язання поставлених завдань; оформлення роботи відповідає вимогам; відгук і рецензія позитивні; доповідь на захисті є логічною, змістовною, проголошена з вільним володінням матеріалу представлена у вигляді мультимедійної презентації та цілісно відображає зміст роботи; відповіді на запитання членів АК правильні.
82-89	B	Тема роботи розкрита, але є окремі недоліки непринципового характеру: недостатньо повно проаналізовано сучасні наукові джерела з тематики дослідження, проте це не впливає суттєво на обґрунтованість отриманих результатів і висновків елементи новизни та практичного значення не зовсім чітко виражені; недостатньо використані інформаційні матеріали; робота загалом оформлена згідно з чинними вимогами, але має окремі незначні недоліки; є незначні зауваження в рецензії або відгуку наукового керівника; доповідь на захисті логічна, але відображає не всі змістові акценти роботи, відсутнє представлення матеріалів у вигляді презентації; відповіді на запитання членів АК переважно вичерпні й переконливі.
74-81	C	Тема роботи розкрита, але є окремі недоліки принципового характеру: поверхово проаналізовані літературні джерела; елементи новизни та практичного значення не мають чіткого вираження; робота загалом оформлена згідно з чинними вимогами, проте містить окремі недоліки; є окремі зауваження в рецензії та відгуку наукового керівника; недостатньо використані інформаційні матеріали; доповідь логічна, але відображає не всі змістові акценти роботи, відсутнє представлення матеріалів у вигляді презентації; окремі відповіді на запитання членів атестаційної комісії неповні й недосить переконливі.
64-73	D	Тема роботи в основному розкрита, але є окремі недоліки змістового характеру: в аналітичній частині спостерігається надлишок елементів описовості; висновки сформульовані з надмірною узагальненістю; добір інформаційно-ілюстративних матеріалів (таблиці, графіки, схеми тощо) не завжди вмотивований; є зауваження щодо оформлення роботи; доповідь на захисті не представлена у вигляді мультимедійної

		презентації; рецензія та відгук наукового керівника містять зауваження; відповіді на запитання членів атестаційної комісії є некоректними або вони не одержали належної аргументації.
60-63	E	Тема роботи в основному розкрита, але є чисельні недоліки змістового характеру: теоретичний розділ має реферативний характер, не містить аналізу підходів до висвітлення проблем, заявлених у темі дипломної роботи; в аналітичній частині спостерігається надлишок елементів описовості; висновки сформульовані з надмірною узагальненістю; добір інформаційно-ілюстративних матеріалів (таблиці, графіки, схеми тощо) не завжди вмотивований; є зауваження щодо оформлення роботи; подані в роботі авторські наукові положення і пропозиції щодо їх практичного використання обґрунтовані непереконливо; рецензія та відгук наукового керівника містять суттєві зауваження; не всі відповіді на запитання членів АК правильні.
35-59	FX	Тема роботи розкрита поверхово, є такі недоліки: зміст роботи не відповідає темі; немає огляду сучасних літературних джерел з обраної теми; у роботі переважають описовість і реферативність, відсутня системність; є численні зауваження щодо оформлення роботи; висновки не видаються достовірними; рецензія та відгук наукового керівника містять принципові зауваження; відповіді на запитання членів АК неточні, неповні або неправильні.
1-34	F	робота виконана не самостійно; структура роботи не відповідає вимогам; зміст роботи не розкриває її теми; робота вкрай недбало або неправильно оформлена

ДОДАТОК 9

ІНСТРУКЦІЯ

Для здобувачів освіти щодо накладання кваліфікованого електронного підпису (КЕП) на випускні кваліфікаційні роботи

1. Загальні вимоги

Відповідно до чинного законодавства та внутрішніх нормативних актів Університету, електронні примірники кваліфікаційних робіт, що завантажуються до Інституційного репозитарію (eIR NUOS), обов'язково підписуються електронним підписом у форматі **PAdES** (вбудований підпис у PDF із кваліфікованою позначкою часу).

Категорично забороняється завантажувати окремі файли підписів у форматі .p7s. Підпис повинен бути інтегрований у сам файл роботи (.pdf).

2. Покроковий алгоритм підписання

Крок 1. Перехід на портал підписання

1. Перейдіть на офіційний сервіс підписання документів за посиланням: (https://diia.gov.ua/services/pidpisannya-dokumentiv)

або безпосередньо (https://ca.diia.gov.ua/sign)

2. На головній сторінці натисніть кнопку **«Підписати документи»** *(Рис. 1)*:

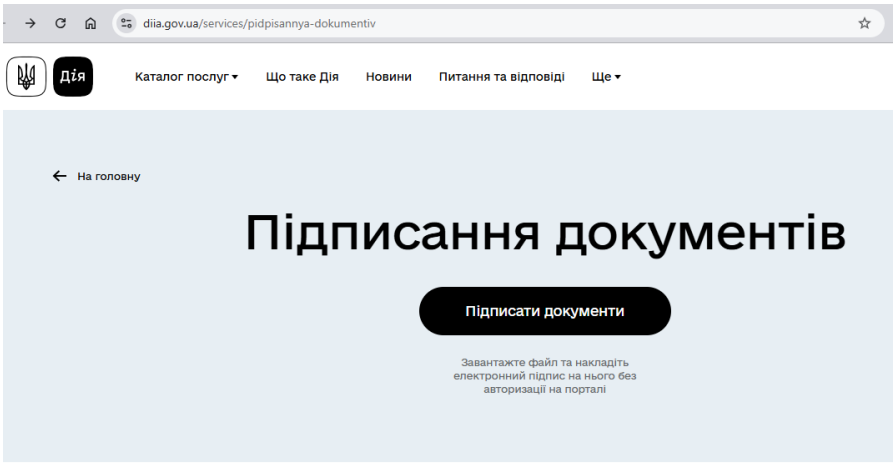

Рис. 1. Веб-сайт Дія сервіс підписання

Крок 2. Вибір способу підписання

Оберіть зручний для вас спосіб підписання *(Рис. 2)*:

- **Електронного підпису** (для файлових носіїв .jks, .dat, .pk8, .pfx або токенів) *(Рис. 2)*;
- **Дія.Підпис - UA** (через мобільний застосунок «Дія» за допомогою QR-коду);
- **Дія.Підпис - EU / eIDAS** (для іноземних здобувачів освіти).

Рис. 2. Спосіб підписання

Крок 3. Зчитування та авторизація особистого ключа

1. Якщо обрано варіант «Електронного підпису», укажіть тип носія (за замовчуванням — **«Файловий»**) (*Рис. 3)*.
2. Оберіть пункт **«Визначити автоматично»** у полі *Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг (Рис.3)*.
3. Завантажте файл вашого особистого ключа (наприклад, pb_316****613.jks) (*Рис. 3)*.
4. Введіть пароль захисту ключа та натисніть кнопку **«Зчитати»** (*Рис. 3)*.

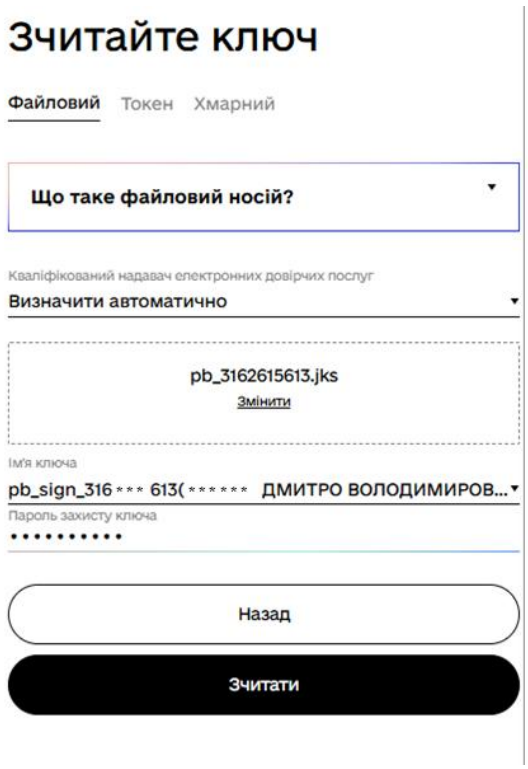

Рис. 3. Зчитування ключа

Крок 4. Налаштування формату та вибір файла роботи

Оберіть у полі вибору формату підпису як **"Ні, обрати інший формат"** *(Рис. 4)*.
На сторінці налаштування параметрів підпису (*Рис. 4)* обрати:

1. **Тип контейнера / формат:** позначте радіокнопку **«PAdES. Дані та підпис зберігаються в PDF файлі (*.pdf)»** (*Рис. 4)*.
2. **Алгоритм підпису:** залишіть за замовчуванням (ДСТУ 4145 з ДСТУ 7564) (*Рис. 4)*.
3. **Формат підпису:** оберіть значення **«PAdES-B-LT – додаються повні дані для перевірки»** (*Рис. 4)*.
4. У поле **«Файл(и) для підпису»** завантажте підготовлений файл кваліфікаційної роботи у форматі .pdf (*Рис. 4)*.
5. Натисніть кнопку **«Підписати»** (*Рис. 4)*.

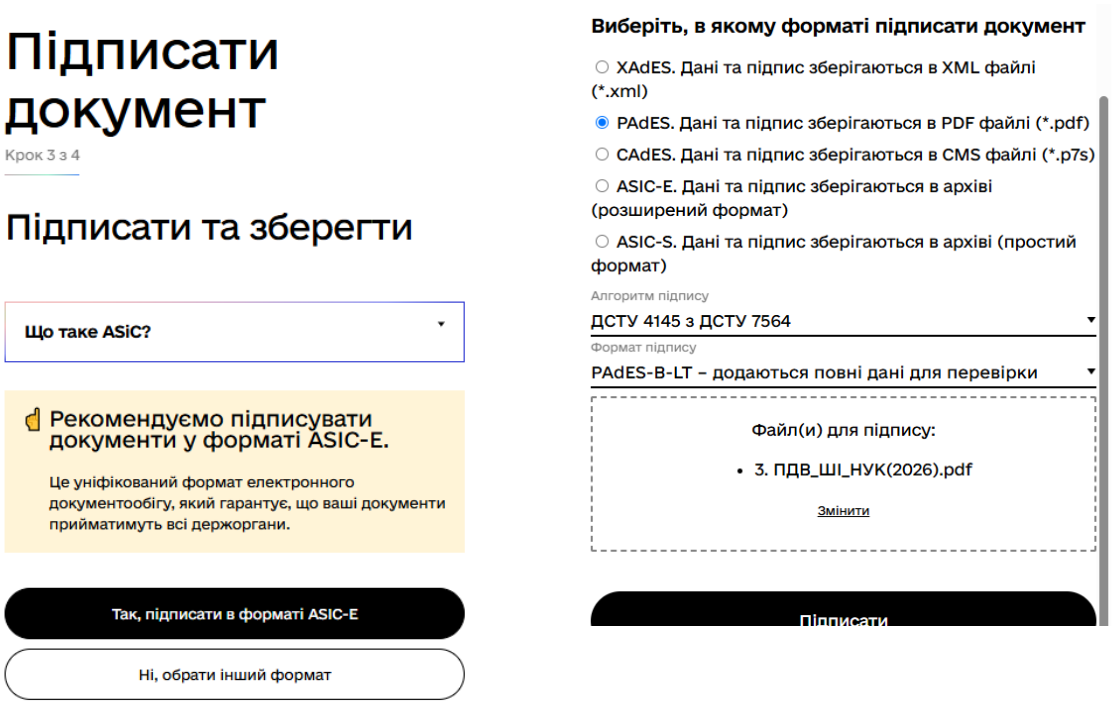

Рис. 4. Формат підписання Кваліфікаційних робіт

Крок 5. Завантаження підписаного файла та протоколу

Після успішного накладання підпису з'явиться вікно підтвердження **«Документ підписано»** (*Рис. 5)*.

1. **Завантажте «Файл з підписом»** (у форматі .pdf) (*Рис. 5)*.
2. **Обов'язково** завантажте **«Протокол створення та перевірки кваліфікованого електронного підпису»** (файл ..._Validation_Report.pdf) для надання технічному оператору випускової кафедри (*Рис. 5)*.

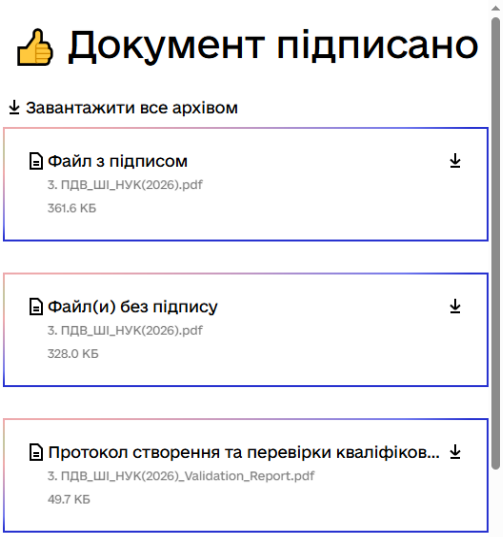

Рис. 5. Підписана кваліфікаційна робота

3. Перевірка підписаного документа

Переконайтеся, що підпис успішно інтегровано у файл. У блоці інформації про підписувачів мають бути відображені такі параметри (*Рис. 6)*:

- **Тип підпису/ Сертифікат:** *Удосконалений / Кваліфікований* (*Рис. 6)*;
- **Тип контейнера:** *Підписаний PDF-файл (PAdES)* (*Рис. 6)*;
- **Формат підпису:** *З повними даними для перевірки (PAdES-B-LT)* (*Рис. 6)*;
- **Час підпису:** підтверджено позначкою часу (*Рис. 6)*.

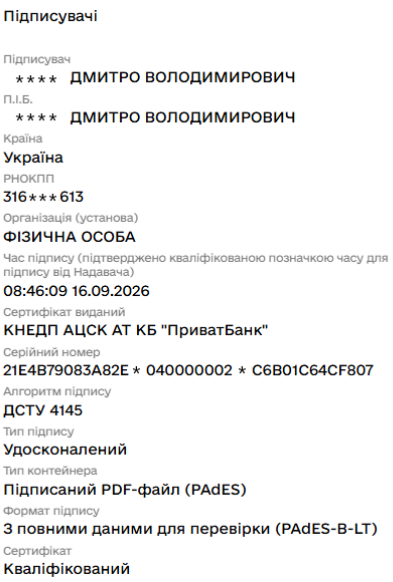

Рис. 6. Підписувачі Кваліфікаційної роботи

Додаток 10

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО САМОСТІЙНЕ ВИКОНАННЯ РОБОТИ ТА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Я, [Прізвище, Ім'я, По батькові], здобувач вищої освіти групи [Номер], спеціальності [Шифр і назва], заявляю, що кваліфікаційна робота на тему: «[Назва роботи]» виконана мною самостійно, без порушень принципів академічної доброчесності. Усі запозичені ідеї, твердження, дані та візуальні матеріали мають належні посилання на першоджерела.

Відповідно до принципів **GAIDeT** та Політики академічної доброчесності університету, я прозоро декларую статус використання систем генеративного штучного інтелекту (ГШІ) під час підготовки цієї роботи.

Розділ 1. Декларація використання ГШІ

[Здобувач залишає лише один із варіантів, який формується інструментом генерації на порталі академічної доброчесності]

[Варіант А: ШІ не використовувався]

Підтверджую, що під час підготовки, проведення дослідження та написання цієї кваліфікаційної роботи жодні інструменти генеративного штучного інтелекту не застосовувалися. Робота виконана виключно за допомогою традиційних методів дослідження та опрацювання інформації.

[Варіант Б: ШІ використовувався згідно з правилами]

Підтверджую, що під час підготовки цієї роботи інструменти генеративного штучного інтелекту були використані виключно як допоміжні засоби в межах, дозволених нормативною базою університету. Звіт про використання інструментів (згенерований через портал декларування) наведено нижче.

Розділ 2. Деталізація використання ГШІ за стандартом GAIDeT
(Цей блок заповнюється/генерується лише у разі вибору Варіанта Б)

Розкриття факту делегування завдань генеративному ШІ:

Автор заявляє про використання генеративного ШІ у процесі дослідження та підготовки рукопису. Відповідно до таксономії GAIDeT (2026), наведені нижче завдання були делеговані інструментам генеративного ШІ за повного людського нагляду:

- Генерування ідей; (за необхідності уточнити у додатковій примітці)

- Визначення мети дослідження; (за необхідності уточнити у додатковій примітці)

- Пошук і систематизація літератури; (за необхідності уточнити у додатковій примітці)

- Вибір методів дослідження; (за необхідності уточнити у додатковій примітці)

- Створення алгоритмів для аналізу даних; (за необхідності уточнити у додатковій примітці)

- Очищення даних; (за необхідності уточнити у додатковій примітці)

- Аналіз даних; (за необхідності уточнити у додатковій примітці)

- Візуалізація; (за необхідності уточнити у додатковій примітці)

- Вичитування та редагування; (за необхідності уточнити у додатковій примітці)

- Переклад анотації; (за необхідності уточнити у додатковій примітці)

Використані інструменти генеративного ШІ: Gemini 3.8 Pro, Gemini Notebook, Claud Sonnet 5.5, Microsoft Copilot, GPT-6 Sol.

Повну відповідальність за фінальний рукопис несе автор.

Інструменти генеративного ШІ не зазначаються як автори та не несуть відповідальності за кінцеві результати.

Додаткова примітка: *За допомогою Gimini Notebook було структуровано роботу та виявлено види чорнового проекту записки. У першому розділі вступу було згенеровано зображення та схеми, що ілюструють резюмовану інформацію першоджерел, що використовувалися при аналізі проблем висвітлених у дослідженні…*

Матриця журналу делегованих завдань ШІ:

Мета роботи / Завдання	**Назва інструменту (версія)**	**Формат взаємодії (Промпт / Вхідні дані)**	**Верифікація та авторський внесок (Відповідальність)**
1. Робота з текстом (напр., переклад англомовної анотації, стилістичне редагування)	Grammarly, ChatGPT (gpt-4o)	Запит на переклад україномовного тексту та перевірку граматичних конструкцій.	Згенерований текст був вичитаний, термінологія адаптована відповідно до фахового словника. Відповідальність за фінальний текст несу особисто.
2. Програмна розробка (напр., створення базового скрипту для розрахунків)	Google Gemini (3.5 Pro)	Написання Python-скрипту для побудови графіків за заданим масивом даних (pandas, matplotlib).	Код був протестований у локальному середовищі, оптимізований та доповнений коментарями. Логіка роботи скрипту повністю верифікована мною.
3. Візуалізація (напр., генерація схем чи графіки)	ChatGPT (TikZ generator), Nano Banana (*версія*)	Запит на створення базової структури коду TikZ для блок-схеми алгоритму.	Згенерований код використано як шаблон; параметри, вузли та зв'язки розраховані та скориговані вручну для відповідності результатам дослідження.

Розділ 3. Підтвердження відповідальності

Я засвідчую, що згенеровані штучним інтелектом матеріали не видаються за мої власні оригінальні наукові результати. Я здійснив(ла) критичну оцінку всіх згенерованих даних на предмет галюцинацій алгоритмів, упередженості та фактичних помилок. Я несу повну та одноосібну академічну відповідальність за кінцевий зміст кваліфікаційної роботи..

«____» **_____ 20__** року _____ Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ПЕРСОНАЛУ З ДОКУМЕНТОМ

П.І.Б.	Посада	Дата ознайомлення	Підпис особи	Примітки

АРКУШІ ОБЛІКУ ЗМІН

Номер змін	Дата	Сторінки зі змінами	Перелік змінених пунктів

АРКУШ ОБЛІКУ ПЕРІОДИЧНИХ ПЕРЕВІРОК

No п/п	Дата	П.І.Б. й посада особи, що виконували періодичну Перевірку	Зміні підлягають	Підпис Що перевіряє